

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Berättelse

om

WENERSBORGS

högre fullständiga elementarläroverk

under läsåret 1867—1868,

jemte

inbjudning

till

afhörandet af årsexamen vid nämnde läroverk,

af

CARL SAMUEL HULTSTRÖM

läroverkets rektor.

Dessutom:

Redogörelser under samma läsår af vederbörande rektorer och lärare för lägre elementarläroverken i Borås och Alingsås samt stadspedagogien i Ulricehamn.

Wenersborg.

Bagge och Pettersons officin, 1868.

I. Högre elementarläroverket i Wenersborg.

Fastän det snart tilländalöpande läsåret kunnat fortgå föreskrifven tid, utan att, såsom under det sist förflutna, hinder uppstått genom någon allmän farsot, har dock, i enskilda fall, helsotillståndet bland både lärare och lärjungar ej varit tillfredsställande. Sålunda afled vid höstterminens slut i hjernfeber en förhoppningsfull, af sina kamrater älskad och saknad lärjunge i 7:de klassens nedra afdelning. Under vårterminen hafva bland ungdomen förekommit sporadiska fall af både koppor och skarlakansfeber jemte bröstaffektioner, och icke mindre än 5 bland lärarne hafva samtidigt af sjukdom varit hindrade att tjenstgöra. Det säger sig sjelft, att detta sistnämnda förhållande, som dock lyckligtvis ej var så långvarigt, måst medföra många svårigheter, för att kunna upprätthålla undervisningen, hvilket endast varit möjligt derigenom att en telegraftjensteman och 2:ne i staden varande studenter lemnat sitt biträde.

Under läsåret har läroverket den 26, 27 och 28 september blifvit inspekteradt af herr expeditionssekreteraren och riddaren m. m. fil. doktor G. Wennerberg. I årsberättelsen för läsåret 1863—1864 och i följd af då skedd *första* inspektionen härstädes har jag förut yttrat och upprepar den oförändrade åsigt, att dessa inspektioner otvifvelaktigt äro de verksammaste medel att bereda enhet mellan läroverken och förekomma ensidighet på ena eller andra stället.

Herr eklestiasistikministerns cirkulär af den 15 december 1867 har kommit rektorsembetet tillhanda och blifvit lärarne meddeladt, till ledning i den viktiga frågan att förebygga den på många ställen öfverklagade öfveranstängning, som jag, för min del, med en riktig method och anordning å lärarnes sida samt tillbörlig preparation af de förelagde hemlexorna, aldrig ansett vara att befara.

Enligt protokoll af den 1 juni 1867 (sedan förra årsberättelsen var tryckt och utlemnad) har läroverkskollegium afgifvit infordradt underdånigt yttrande i anledning af rikets ständers gjorda framställningar samt, på anförde skäl, tillstyrkt de ifrågasatte ändringarne uti läroverksstadgans 31 och 134 §§.

Afven med anledning af riksdagens underdåniga skrifvelse den 24 april 1867 rörande tillägg i stadgan för rikets allmänna elementarläroverk, har konsistorium i Skara, på nådig befallning, infordrat läroverkskollegii yttrande, som den 26 sisl. augusti afgafs i hufvudsaklig öfverensstämmelse med riksdagens förslag, nemligen att, "då lärjunge öfvergår från ett af statens elementarläroverk till ett annat, det betyg, som han medför från det läroverk, hvarifrån han kommer, må berättiga honom att vid det läroverk, hvarest han söker inträde, få intaga den plats, hvilken betyget utvisar att han bör innehafva, likväl med det förbehåll, att lärjungen anmäler sig till intagande i början af den termin, som följer näst efter den, då han betyget undfått"; hvarvid kollegium endast tillagt den önskan, att, alldenstund olika grunder härför på olika ställen tillämpades, allmänna och mera bestämda föreskrifter lemnas för flytning från en lägre till en högre klass eller afdelning.

Bland tilldragelser under läsåret nämner jag dessutom serskildt, att den *första* afgangsexamen under någon *hösttermin* nu härstädes egt rum, då, sedan vederbörlig anmälan skett,

och gillade skrifprof den 28, 29, 30 november och den 2 december blifvit aflagde, muntlig examen, i närvaro af nådigst tillförordnad censor, herr prosten, L. N. O. filos. doktor J. Andersson samt af h. herr eforus anmodade vittnen: herr landshöfdingen och kommandören m. m. grefve E. Sparre, herr öfversten och chefen för kongl. Westgötha-Dals regemente, R. S. O. m. m. friherre L. E. Posse, herr landssekreteraren och riddaren C. O. Almquist, samt herr kyrkoherden, theol. kand., filos. doktor D. R. Warholm, den 10 december anställdes med 3 lärjungar (hvaraf 1 från enskild undervisning) på klassiska och 2 (hvaraf 1 från enskild undervisning) på reala linien; hvilka 5 lärjungar förklarades ega den mogenhet, som en fullständig elementarundervisning afser att meddela.

Med anledning af den mig, på Kongl. Maj:ts nådiga proposition, vid riksdagen beviljade pensionsrätt och, i följd deraf, mitt afträdande från den rektorsbefattning, som jag under 28 år härstädes innehaft, hade jag önskat och älven ämnat att, i sammanhang med denna min sannolikt *sista* årsberättelse, offentligen redogöra för den hufvudsynpunkt, hvarunder jag städse uppfattat och utöfvat mitt kall, samt tillika, serskildt beträffande ungdomens moraliska vård och paternella behandling, hvarmed en oförtröttad tillsyn i det enskilda lifvet står i ett nära och nödvändigt sammanhang, utveckla skälen för de åsigter, hvilka en så mångårig erfarenhet, långt ifrån att rubba, tvertom allt mera befäst; men, då många hopade göromål nu hindra en sådan framställning, torde den framdeles, om Gud förlänar lif och krafter, på annat sätt komma att lemnas. — Emellertid kan jag ej underlåta att begagna detta tillfälle, för att säga ett hjertligt farväl till den ungdom, som jag alltid så högt älskat, och uttrycka de varmaste välönskningar för det läroverk, der jag, efter förmåga, nedlagt den största och bästa delen af mitt lifs verksamhet.

Redogörelse för läsåret följer i vanlig, föreskrifven ordning:

A) Undervisningen.

- 1) *Lästerminernas början och slut*: höstterminen börj. d. 24 aug.; slut. d. 19 dec.
vårterminen börj. d. 17 jan.; slut. d. 3 juni.
- 2) *Dagliga lärotiden*: fördelad på för- och eftermiddagar.
- 3) *Antagna läroböcker*:
 - I Kristendom: katekesen, Bergs bibelhandbok och Norbecks lärobok i dogmatiken;
 - Biblisk historia: Bohms lärobok;
 - Kyrkohistoria: berättelser ur kyrkohistorien af A. Almquist för klass. 4 och 5, Cornelii lärobok för klass. 6 och 7;
 - Modersmålet: Filéns lärobok och Bjurstens läsebok;
 - Latinska språkets grammatik: Rabes lärobok;
 - do: explikation: Rabes krestomathi, Cornelius Nepos, Julius Cæsar och Ovidius för klass. 3—5; de 2:ne sistnämnde auktorerna, Cicero de officiis, Cato Major, Lælius och orationes selectæ, Livius, Virgilius och Horatius för klass. 6 och 7;
 - Grekiska språkets grammatik: Langes, Rabes och Säves läroböcker;
 - do: explikation: Nilsons läsbok, Xenophons Anabasis, Homeri Odyssé och Iliad samt Herodotus;
 - Hebreiska språkets grammatik: Lindbergs lärobok;
 - do: explikation: Genesis och Davids psalmer;

- Tyska språkets grammatik: Lyths lärobok;
 d:o explikation: Lyths krestomathi, Schillers Gesch. des 30-jähr. Kriegs och Wilhelm Tell samt Goethes Hermann und Dorothea;
- Engelska språkets grammatik: May's och Ekmans läroböcker;
 d:o explikation: May's krestomathi, Irvings life and voyages of Columbus, Goldsmith's Vicar of Wakefield, Marryats Monsieur Violet och Coopers The Spy;
- Franska språkets grammatik: Oldes lärobok;
 d:o explikation: Oldes explikationsöfningar för klass. 4 och 5, Lamartines voyage en orient, Saintines Picciola, Voltaires Henriade, "variétés littéraires", rédigées par Berndtson, "bibliothèque française" par Paban samt "choix d'esquisses biographiques" de F. Arago, för klass. 6 och 7;
- Mathematik: Zweigbergks lärobok i arithmetik, Euclides, Björlings och Todhunters i algebra, Lindmans i plan trigonometri, Hellströms i stereometri, Jochnicks i analytisk geometri, samt geometriska öfningssatser af Todhunter;
- Naturvetenskap: Berlins läsebok för klass. 1 och 2, Arrhenii mindre lärobok i botanisk terminologi för klass. 2-4, 3:dje häftet af Anderssons-inledning till botaniken för klass. 5 och 6, Sundevalls och Torins läroböcker i zoologi, fysikens grunder af Schabus, öfvers. af Berlin, jemte den sistnämndes lärobok i kemi;
- Svensk historia: Alanders och Ekelunds läroböcker samt den förres läsebok;
 Allmän d:o: Alanders, Palmblads och Pütz' läroböcker;
- Geografi: Wingses lärobok för 1:sta och till en del 2:dra klassen;
 Palmblads d:o för de öfriga klasserna;
- Filosofi: Afzelii läroböcker i logik och psykologi.

Uti dessa läroböcker hafva följande lärokurser blifvit genomgångna:

Första klassen:

- Kristendom. Katekes: första hufvudstycket. Läsning af valda psalmer.
 Biblisk historia: hela gamla samt halfva nya testamentets.
- Modersmålet. Språklära: det viktigaste af formläran och af läran om enkla satser.
 Öfningar i ren och tydlig innanläsning samt rättskrifning.
- Tyska. Grammatik: substantivernas och adjektivernas deklinationer, räkneorden, pronomina, hjälpverbena "haben" och "sein" samt aktiva formen af "loben".
 Explikation: 3 blad af de före syntaxen stående explikationsöfningarne uti Lyths krestomathi.
- Mathematik. Arithmetik: de fyra räknesätten i enkla tal, jemte öfning i hufvudräkning.
 Geometrisk åskådninglära: efter föredrag och undervisning af läraren.
- Naturvetenskap. (Berlins läsebok har begagnats vid innanläsningsöfningarne, då redogörelse äfven fått lemnas för innehållet.)
 Matematisk geografi: de enklaste begreppen, efter muntlig framställning.
 Fysisk d:o: det allmännaste om verdensdelarne samt Sveriges, Norges och Danmarks.
- Historia och Geografi. Historia: Svenska konungalängden; vid innanläsningsöfningarne har dessutom Alanders läsebok begagnats.
 Geografi: Sveriges, Norges och Danmarks politiska, jemte en kort öfversigt af Europas stater med deras hufvudstäder.

Andra klassen:

- Kristendom.** Katekes: andra hufvudstycket och repetition af det första. Läsning af valda psalmer och bibelspråk, jemte en kort öfversigt af kyrkoårets högtidsdagar.
Biblisk historia: nya testamentets (hufvudsakligen efter bibeln).
- Modersmålet.** Språklära: formläran och det allmännaste af syntaxen samt alla rättstafningsreglorna.
Ofningar i satsupplösning, rättskrifning och välläsning.
- Tyska.** Grammatik: det allmännaste af formläran till och med en del af de oregelbundna verberna.
Explikation: 20 sidor af de före syntaxen stående explikationsöfningarne.
- Mathematik.** Arithmetik: de fyra räknesätten i vanliga och decimalbråk samt i sorter, jemte fortsatt öfning i hufvdräkning.
Geometrisk åskådninglära: efter föredrag och undervisning af läraren i teckning.
- Naturvetenskap.** Matematisk geografi: grunddragen deraf.
Fysisk d:o: det allmännaste om verdensdelarne, samt floder, berg och sjöar i Europa.
Botanik: Linnés sexualsystem, med tillämpning dels efter plancher och dels efter tillgängliga växter.
- Historia och Geografi.** Historia: Svenska konungalängden jemte 20 berättelser ur Alanders läsebok.
Geografi: Sveriges, Norges och Danmarks politiska efter Palmsblads lärobok, och det öfriga af Europas efter Wings.

Tredje klassen:

- Kristendom.** Katekes: hela, efter prof. Hultkrantz kursiverade stycken, jemte förklaring. Läsning af valda psalmer samt stycken ur nya testamentet med förklaring.
Biblisk historia: repetition af läroboken, tillika med de viktigaste anmärkningarne.
- Modersmålet.** Språklära: repetition af formläran, samt syntaxen och interpunktionsläran, jemte rättstafningsreglor och det allmännaste af satsläran; satsupplösning och rättskrifning efter diktamen, jemte läsöfningar.
- Latin.** Grammatik: formläran.
Explikation: de 2 första afdelningarne uti läsboken till Rabes grammatik.
- Tyska.** Grammatik: formläran avslutad och repeterad.
Explikation: st. 1—20 uti Lyths krestomathi. Dessutom för reala linien 10 sidor af samma krestomathi, jemte skriföfningar på lärorummet.
- Engelska.** Grammatik: uttalsläran och det viktigaste af formläran till oregelbundna verber.
Explikation: st. 1—13 uti May's krestomathi.
- Mathematik.** Arithmetik: repetition af föregående kurser, samt enkel och sammansatt reglade tri.
Geometri: (klassiska linien) de 26 första propositionerna;
(reala d:o) hela första boken af Euclides.
- Naturvetenskap.** Botanik: Linnés sexualsystem och grunddragen af organografien, efter Arrhenii mindre lärobok, jemte tillämpning deraf på åtskilliga allmänna växter.
Zoologi: inledning till djurrikets kännedom, och läran om däggdjuren.
- Historia och Geografi.** Historia: från början af läroboken till reformationstidehvarvet, jemte berättelser.
Geografi: från och med Ryssland till Frankrike.

Fjerde klassen:

- Kristendom.** Katekes: lika med tredje klassen.
Biblisk historia: repeterad, tillika med anmärkningarne.
Läsning af valda psalmer och stycken ur bibeln, jemte en del af årets predikotexter.
- Modersmålet.** Lika med tredje klassen, jemte öfningar i vacker uppläsning och riktigt återgifvande af det lästa, tillika med några skriftliga öfversättningar.
- Latin.** Grammatik: repetition af formläran.
Explication: Themistocles, Aristides, Pausanias, Cimon, Lysander, Thrasybulus och och Conon uti Cornelius Nepos.
- Tyska.** Grammatik: formläran repeterad; syntax till verbets rektion. Skriföfningar.
Explication: st. 16—31 uti Lyths krestomathi.
- Engelska.** Grammatik: formläran till och med de oregelbundna verberna. Skriföfningar på lärorummet.
Explication: st. 16—27 uti May's krestomathi.
- Franska.** Grammatik: formläran till och med de regelbundna verberna.
Explication: st. 1—24 af 1:sta afdelningen uti Oldes explikationsöfningar.
- Mathematik.** Arithmetik: till och med intresse-räkning, jemte repetition af det föregående.
Geometri: (klassiska linien) de två första böckerna af Euclides;
(reala d:o) de tre d:o d:o d:o.
- Algebra:** de fyra räknesätten i hela tal samt bråk.
- Naturvetenskap.** Botanik: Linnés sexualsystem och organografien, efter Arrhenii lärobok, jemte tillämpning deraf på omkring 200 växtarter för klassiska och på omkring 300 för reala linien.
Zoologi: (klassiska linien) läran om foglarne och amfibierne;
(reala d:o) Svenska foglarne utförligare.
- Historia och Geografi.** Historia: från reformationstidshvarvet till lärobokens slut.
Geografi: Europas afslutad och repeterad.

Femte klassens nedra afdelning:

- Kristendom.** Katekes: lika med föregående klass, jemte kateketiska samtal i religionslära.
Kyrkohistoriska berättelser: Judiska folkets samt 1:sta och 2:dra tidehvarvet af kristna kyrkans historia, hufvudsakligen efter lärarens muntliga föredrag.
Lukas' Evangelium kap. 1—8, jemte årets predikotexter.
- Modersmålet.** Repetition af språkläran. Interpunktions- och satslära med tillämpning. Läsning af stycken ur Svenska författare. Uppsatser öfver lättare ämnen, jemte muntlig framställning af genomlästa stycken.
- Latin.** Grammatik: formläran och syntax med alla anmärkningarne, efter Rabes mindre lärobok. Ett hem-thema hvarje vecka, och dessutom skriföfningar på lärorummet.
Explication: Alcibiades, Iphicrates, Chabrias och Timotheus uti Cornelius Nepos samt de 30 första kap. af 1:a boken uti Julius Cæsar.
- Grekiska.** Grammatik: det vigtigaste af formläran.
Explication: 1:a årskursen uti Nilsons läsbok.
- Tyska.** Grammatik: hela syntaxen, jemte repetition af formläran. Ett hem-thema hvarje vecka för reala linien.
Explication: st. 32—46 uti Lyths krestomathi.
- Engelska.** Grammatik: formläran. Skriföfningar på lärorummet.
Explication: kap. 1—7 uti Columbus.

Franska. Grammatik: det hufvudsakliga af formläran, jemte en del af de oregelbundna verberna. Skriföfningar på lärorummet.

Explication: st. 31—55 af 1:a samt st. 1—12 af 2:a afdelningen uti Oldes explanationsöfningar.

Mathematik. Arithmetik: avslutad och delvis repeterad.

Geometri: (klassiska linien) de 4 första böckerna af Euclides, samt problem; (reala d:o) dessutom den 5:te boken af d:o; samt geometriska öfningssatser efter Todhunter.

Algebra: (klassiska linien) de 4 räknesätten i hela tal och bråk; (reala d:o) d:o d:o d:o d:o, jemte det viktigaste af läran om digniteter och rötter, samt problem.

Naturvetenskap. Botanik: repetition af organografien; omkring 200 växtarter.

Zoologi: läran om fiskarne och insekterna.

Fysik: de 2 första kapitlen samt geostatiken af Berlins lärobok.

Historia och Geografi. Historia: repetition af Alanders lärobok, och till st. 33 af det 6:te tidehvarvet efter läseboken, af fäderneslandets, samt från och med Greklands blomstring till medeltidens början, af den allmänna.

Geografi: Europas repeterad.

Femte klassens öfra afdelning:

Kristendom. Katekes: utförligare katekisation öfver 4:de och 5:te hufvudstycket.

Dogmatik: 1:a och 2:a kapitlet, samt till § 31 (om treenighetsläran) på det 3:dje.

Kyrkohistoria: till reformationen, hufvudsakligen efter lärarens muntliga föredrag, samt till 2:a perioden, efter Cornelli lärobok.

Pauli bref till de Philipper och Colosser, jemte årets predikotexter.

Modersmålet. Lika med nedra afdelningen.

Latin. Grammatik: Rabes större lärobok med de viktigaste anmärkningarne. Hem-themata och skriföfningar på lärorummet lika med nedra afdelningen.

Explication: 1:a och 2:a boken samt 10 kap. af den 3:dje uti Julius Cæsar; st. II & III och 250 vers af V uti Ovidius (Brodéns edition).

Grekiska. Grammatik: formläran repeterad.

Explication: kap. 1—6 af 1:a boken uti Xenophons Anabasis.

Tyska. Grammatik: lika med nedra afdelningen.

Explication: st. 45—58 uti Lyths krestomathi.

Engelska. Grammatik: lika med nedra afdelningen.

Explication: kap. 12—20 uti Columbus.

Franska. Grammatik: det hufvudsakliga af formläran till och med de oregelbundna verberna. Skriföfningar på lärorummet.

Explication: (klassiska linien) st. 1—42 af 2:a afdeln. uti Oldes explanationsöfningar. (reala d:o) st. 5—67 af d:o d:o d:o.

Mathematik. Arithmetik: avslutad och repeterad.

Geometri: lika med nedra afdelningen.

Algebra: det viktigaste af läran om digniteter och rötter, eqvationer af 1:a graden med en obekant, samt problem.

Naturvetenskap. Botanik: grunddragen af anatomien och fysiologien; omkring 300 växtarter.

Zoologi: kursen avslutad.

Fysik: lika med nedra afdelningen.

Historia och Geografi. Historia: Kalmarunionen och Gustaf Wasa, efter Ekelunds lärobok; från "medeltidens början" till "Ludvig den fromme", efter Pütz.
Geografi: lika med nedra afdelningen.

Sjette klassens nedra afdelning:

- Kristendom. Dogmatik: från kap. 4 till och med § 13 på det 7:de.
Kyrkohistoria: gamla tidens.
Nya testamentet: Johannis evangelium (för klassiska linien på grundspråket).
- Modersmålet. Läsning af valda stycken ur Svenska, Norska och Danska författare. Öfningar i rättskrifning och grammatik. Uppsatser på lärorummet öfver lättare ämnen.
Det allmännaste af Sveriges litteraturhistoria till 8:de kapitlet. En hemma utarbetad uppsats hvarannan vecka för klassiska samt hvarje vecka för reala linien.
- Latin. Grammatik: Rabes större lärobok med alla anmärkningarne. Ett hem-thema hvarje vecka. Skriföfningar på lärorummet.
Explication: kap. 1—30 af första boken uti Livius; Cato Major af Cicero; styck. II, III, IV, XI—XIII uti Ovidius och 400 vers af Virgili *Æneis*.
- Grekiska. Grammatik: repetition af formläran efter Rabes, samt till verbum, efter Säves lärobok.
Explication: 2:a och 3:dje boken uti Xenophons *Anabasis*, samt 300 vers af 1:a rhapsodien uti Homeri *Odyssé*.
- Tyska. Grammatik: repetition. Ett hem-thema hvarje vecka för reala linien.
Explication: sid. 1—55 (Cottas uppl.) af Schillers *Geschichte des 30-jährigen Kriegs* och hela *Wilhelm Tell*.
- Engelska. Grammatik: repetition. Skriföfningar på lärorummet.
Explication: kap. 1—12 af *Vicar of Wakefield*.
- Franska. Grammatik: från början till kap. 8 uti Oldes lärobok. Öfversättnings- och skriföfningar på lärorummet för reala linien.
Explication: från början till V (*voyage de Bayruth*) uti *Lamartine* och de 3 första sångerna uti *Henriaden*.
- Mathematik. Geometri: 5:te och 6:te böckerna af *Euclides*; jemte stereometriska problem efter *Hellströms* lärobok, för reala linien.
Algebra: (klassiska linien) läran om kvadrat-rötter och radikal-qvantiter samt eqvationer af 2:a graden med en obekant;
(reala d:o) detsamma jemte problem.
- Naturvetenskap. Botanik: naturliga växtfamiljerna.
Zoologi: repetition.
Fysik: (klassiska linien) de 2 första kapitlen af *Berlins* lärobok;
(reala d:o) *aërostatiken*, *dynamiken* och *akustiken*, jemte problem.
- Kemi: från början af läroboken till syror.
- Historia och Geografi. Historia: från "Frankiska riket under *Carolingerna*" till "medeltidens slut", efter Pütz.
Geografi: *Asiens*.

Sjette klassens öfra afdelning:

- Kristendom. Dogmatik: från kap. 7 till och med § 55 på det 8:de.
Kyrkohistoria: medeltidens, samt till § 30 på nyare tidens.
Nya testamentet: Johannis bref, samt Pauli bref till de *Galater* och *Philipper* (för klassiska linien på grundspråket).

- Modersmålet. Bjurstens litteraturhistoria samt läsning af Svensk, Norsk och Dansk litteratur; stundom fria föredrag öfver det lästa. Deltagande med klass. 7 A & B uti disputation- och dispositionsöfningar. En hemma utarbetad uppsats hvarannan vecka för klassiska och hvarje vecka för reala linien.
- Latin. Grammatik: repetition af syntaxen med alla anmärkningarne. Ett hem-thema hvarje vecka. Skriföfningar på lärorummet.
 Explikation: kap. 21—60 af 1:sta samt kap. 1—31 af 2:a boken uti Livius; 1:a boken af Cicero de officiis, samt repetition af densamma; vers. 300—756 af 1:a samt hela 2:a och 3:dje boken af Virgili *Æneis*.
- Grekiska. Grammatik: repetition af formläran, samt till infinitiven i syntaxen efter Säves lärobok. Skriföfningar på lärorummet.
 Explikation: hela 4:de boken samt kap. 1—5 af den 5:te uti *Anabasis*; hela 1:a rhapsodien och 100 vers af den 2:a uti *Odysséen*.
- Tyska. Grammatik: lika med nedra afdelningen.
 Explikation: hela Hermann und Dorothea. Dessutom för reala linien kursiv läsning uti Schillers *Gesch. des 30-jähr. Kriegs*.
- Engelska. Grammatik: lika med nedra afdelningen.
 Explikation: kap. 10—25 af *Vicar of Wakefield*.
- Franska. Grammatik: till bruket af participerna (8 kap:s 8 §). Öfversättnings- och skriföfningar på lärorummet för reala linien.
 Explikation: från V (*voyage de Bayruth*) uti *Lamartine* och från 4:de sången till slut af *Henriaden*.
- Mathematik. Geometri: repetition af de 6 första böckerna af *Euclides*, jemte läsning af lättare geometriska öfningssatser. Dessutom reala linien stereometrien efter *Hellströms* lärobok.
 Algebra: läran om 1:a och 2:a gradens eqvationer med flere obekante, jemte problem. Dessutom repetition af det föregående.
- Naturvetenskap. Botanik: repetition.
 Zoologi: d:o.
 Fysik: (klassiska linien) hydrostatiken och aërostatiken.
 (reala d:o) lika med nedra afdelningen.
 Kemi: från fosfors syror till Barium.
- Historia och Geografi. Historia: från 4:de tidrymden af medeltidens till § 12 af den nyare, efter *Pütz*.
 Geografi: Afrikas och Amerikas.

Sjunde klassens nedra afdelning:

- Kristendom. Dogmatik: från kap. 8 till lärobokens slut.
 Kyrkohistoria: från § 25 till lärobokens slut.
 Nya testamentet: lika med klass. 6 A, med tillägg af delar af *Apostlagerningarne*.
- Modersmålet. Dispositions- och disputationöfningar. Läsning af Svensk, Norsk och Dansk litteratur, samt fria föredrag öfver det genomgångna. En utförligare uppsats, hvarannan vecka för reala, och hvar fjerde vecka för klassiska linien.
- Latin. Grammatik: lika med 6:te klassen.
 Explikation: kap. 34—65 af 2:a samt hela 4:de boken uti Livius; kap. 21—25 af 2:a samt repetition af 1:a och 2:a boken af Cicero de officiis; Ciceros 2:ne första tal mot *Catilina*; 4:de boken af *Virgili Æneis*; 1:a boken af *Horatii oder*.

- Grekiska. Grammatik: syntaxen efter Säves lärobok. Skriföfningar på lärorummet.
 Explikation: kap. 8—10 af 5:te boken till slutet af den 7:de uti *Anabasis*; kap. 1—25 af 1:a boken uti *Herodotus*; från vers 120 af 2:a rhapsodien till vers 400 af den 4:de uti *Odysséen*.
- Hebreiska (valfritt). Innanläsning och grammatik efter Lindbergs lärobok, samt explikation och analys af de 8 första psalmerna.
- Engelska (valfritt för klassiska linien). Innanläsning och formlära samt explikation uti *May's krestomathi* och *Irvings Columbus*.
- d:o (reala linien). Grammatik: *Ekmans* lärobok. På serskild begäran ett hem-thema hvarje vecka.
 Explikation: från kap. 22 till slut uti *The Spy* by *Cooper*.
- Franska. Grammatik: avslutad. Ett hem-thema hvarje vecka för reala och hvarannan vecka för klassiska linien.
 Explikation: hela *Picciola*; *Madeleine*, *Les prisonniers du Caucase* och *Le journal d'un homme heureux* uti "*bibliothèque française*".
- Mathematik. Geometri: repetition af de 6 första böckerna uti *Euclides*, jemte lösning af geometriska öfningssatser. Reala linien har dessutom genomgått de 2:ne första böckerna uti *Hellströms* lärobok, samt repeterat stereometrien.
 Algebra: läran om progressioner och logaritmmer, tillika med öfning i logaritm-tabellernas bruk. Repetition af det föregående, medelst problem. Dessutom reala linien: analytiska expressioners konstruktion och plan trigonometri.
- Naturvetenskap. Fysik (klassiska linien): magnetism, elektricitet, akustik och dynamik.
 (reala d:o): detsamma samt dessutom problem af mekaniskt och fysikaliskt innehåll.
 Kemi: från *Aluminium* till oorganiska kemiens slut.
- Historia och Geografi. Historia: sednare hälften af nyare historien till franska revolutionen, samt till Puniska krigen af den gamla, efter *Pütz*.
 Geografi: repetition.
- Filosofisk propedeutik (reala linien). Logik: hela läroboken, samt en kortfattad, muntligen meddelad öfversigt af filosofiens begrepp och historia.

Sjunde klassens öfra afdelning:

- Kristendom. Lärokursen avslutad och repeterad. Repetition af *Pauli* bref till de *Romare*, samt läsning af *Pauli* bref till de *Galater* och *Philipper*.
- Modersmålet. Lika med nedra afdelningen.
- Latin. Grammatik: lika med nedra afdelningen.
 Explikation: kap. 51—72 af 3:dje samt repetition af 2:a och 3:dje boken af *Livius*; *Ciceros oratio pro Milone*, *pro Archia poëta* och II—IV in *Catilinam*, jemte repetition; af *Horatius*: brefvet till *Pisonerna* samt repetition af 1:a och 2:a böckerna af *oderna*.
 Romerska antiqviteter.
- Grekiska. Grammatik: lika med nedra afdelningen.
 Explikation: repetition, samt kap. 50—100 af 1:a boken uti *Herodotus*; 6:te rhapsodien uti *Odysséen* och 1:a rhapsodien uti *Iliaden*. De fleste lärjungarne hafva dessutom enskildt genomgått *Platos Krito*.
- Hebreiska (valfritt). 30 psalmer och 4 kap. af *Genesis*.
- Engelska (d:o för klassiska linien). Lika med nedra afdelningen, med tillägg af kursiv explikation uti *The Spy*.
- d:o (reala linien). Lika med nedra afdelningen.

Franska. Grammatik: repetition. Ett hem-thema hvarje vecka för reala och hvarannan vecka för klassiska linien.

Explication: lika med nedra afdelningen.

Mathematik. Geometri: repetition af hela den genomgångna kursen, jemte problemers.

Algebra: d:o d:o d:o d:o d:o Dess-

utom hafva 2 lärjungar på reala linien läst analytisk geometri.

Naturvetenskap. Fysik: repetition af hela läroboken. Reala linien dessutom problemers.

Kemi: repetition af hela den oorganiska kemien.

Historia och Geografi. Lärkursen avslutad och repeterad.

Filosofisk propedeutik. Logik: läroboken avslutad och repeterad.

Psykologi: en kort öfversigt af själens förmögenheter.

4) *Förändring i undervisningsplan.* Emedan 7:de klassens lärjungar på reala linien valt det engelska språket för skrifprofs afläggande vid afgangsexamen, har jag icke ansett mig kunna eller böra fortfara med den under några föregående år praktiserade fortsatta öfning uti tyska språket, ehuru jag hyser oförändrad åsigt, att sistnämnda språk med 6:te klassen för tidigt helt och hållet lemnas afsides. Icke heller har, efter den genom kongl. kungörelsen af den 12 maj 1865 bestämde läroplan, någon tid kunnat beredas till förut praktiserad öfning uti engelska språkets innanläsning för de lägre klassernas lärjungar på klassiska linien, ehuru önskvärdt detta hade varit, enär okunnighet härutinnan är ett hinder för den privatundervisning, som af de äldre lärjungarne för de yngre, serdeles under ferierna, är nödvändig, men som, utan denna insigt, ej kan lemnas af lärjungar på klassiska linien till realisterna.

5) *Undervisningsskyldighetens fördelning mellan lärarne* har under höstterminen varit på följande sätt:

Rektor fil. dokt. C. S. Hultström har (18 timmar i veckan) undervisat klass. 6 A (= öfra afdelningen) uti tyska och franska, klass. 7 A & B (= båda afdelningarne) uti engelska och franska språken. Dessutom rättat franska hem-themata af lärjungarne i klass. 7 A och (på serskild begäran) engelska hem-themata af lärjungarne på reala linien i 7:de klassens båda afdelningar.

Lektor fil. dokt. K. F. Rådberg (22 timmar i veckan) undervisat klass. 6 A och 7 A & B uti matematik, fysik och kemi.

d:o fil. dokt. J. Svedborg (20 timmar i veckan) undervisat klass. 6 A och 7 A & B uti latin, samt dessutom rättat latinska hem-themata af lärjungarne i samma afdelningar.

d:o fil. dokt. G. T. S. Bergman (22 timmar i veckan) undervisat klass. 6 A och 7 A & B uti grekiska, samt klass. 7 A & B uti historia och geografi. Dessutom rättat franska hem-themata af lärjungarne i klass. 7 B och tyska hem-themata för realinien uti klass. 6 A.

d:o fil. dokt. S. Sandberg (20 timmar i veckan) undervisat klass. 6 A & B och 7 A & B uti kristendom, klass. 6 A och 7 A & B uti modersmålet samt klass. 7 A & B uti filosofisk propedeutik och uti hebreiska. Dessutom rättat svenska uppsatser af lärjungarne i klass. 7 A & B.

Adjunkt C. A. von Sydow (26 timmar i veckan) undervisat klass. 3—5 A & B uti matematik.

d:o fil. dokt. J. F. Kylander (29 timmar i veckan) varit fast lärare i klass. 2.

d:o fil. dokt. A. J. C. Piscator (27 timmar i veckan) undervisat klass. 5 A & B och 6 B uti tyska, franska och engelska språken, klass. 6 A uti det sistnämnda, samt dessutom rättat tyska hem-themata af lärjungarne i klass. 5 A & B och 6 B.

d:o A. J. K. Lindblad (27 timmar i veckan) undervisat klass. 3—5 uti kristendom samt klass. 3 och 4 uti modersmålet och tyska.

Adjunkt S. Tengblad (24 timmar i veckan) undervisat klass. 4 uti franska, klass. 3 och 4 uti engelska och klass. 3—6 A & B uti naturalhistoria. Dessutom duplicerat uti skrifning och räkning i klass. 1 samt rättat svenska uppsatser af lärjungarne i klass. 6 B.

d:o fil. dokt. L. J. Wersander (29 timmar i veckan) undervisat klass. 3 och 4 uti latin samt uti historia och geografi.

d:o fil. kand. A. Ericsson (24 timmar i veckan) undervisat klass. 5 A & B och 6 B uti latin, samt dessutom rättat latinska hem-themata af lärjungarne i samma afdelningar.

d:o fil. kand. A. Sahlén (28 timmar i veckan) undervisat klass. 5 A & B och 6 B uti modersmålet, klass. 5 A & B och 6 A & B uti historia och geografi samt klass. 5 A uti grekiska. Dessutom rättat svenska uppsatser af lärjungarne i klass. 6 A.

vik. adj. fil. kand. G. O. D. von Hackwitz (29 timmar i veckan) varit fast lärare i klass. 1 samt dessutom undervisat klass. 6 B i kemi.

d:o stud. J. A. Edman (28 timmar i veckan) undervisat klass. 5 B och 6 B uti grekiska, klass. 6 B och till en del 6 A uti matematik, klass. 5 A & B och 6 A & B uti fysik.

Öfningslärare: direktören och riddaren O. H. Bergqvist har undervisat i *sång* och *musik*. materialförvaltaren O. A. H. Stiberg d:o uti *gymnastik* och *militäröfningar*. bokhandlaren F. A. Zettergren d:o uti *teckning*.

Under vårterminen har förhållandet varit oförändradt, med följande undantag:

Adjunkt K. F. Kjellberg har undervisat i samma ämnen som vik. adj. Edman under höstterminen, med tillägg af kemi för klass. 6 B. (Under 6 veckor, då Kjellberg varit sjuk, har telegrafassistenten P. G. Bergin, enligt förordnande, för honom tjänstgjort.)

d:o fil. kand. C. J. Neuman varit fast lärare i klass. 1.

vik. adj. stud. G. T. Bergman vikarierat för adjunkt Lindblad, som varit tjänstledig hela terminen.

(Telegrafassistent E. Göranson har, enligt förordnande, tjänstgjort under de 4 läsveckor, då adjunkt Sahlén varit permitterad.)

Rörande de under denna rubrik i föregående årsberättelser upptagne *anordningar* anmärkes:

1:o att *bön* måst förrättas särskildt med de 3:ne lägsta klasserna, emedan läroverkets samtliga lärjungar ej rymmas uti det befintliga största lärorummet;

2:o att den *offentliga gudstjensten*, i följd af bristande utrymme i kyrkan, ej kunnat beivras af mera än klass. 5 A—7, hvarföre *enskild* gudstjenst förrättats i skolan med de öfrige klasserna, som dock under den blidare årstiden någon gång fått i stället öfvervara otte- eller aftonsångspredikningarne i kyrkan;

3:o att uti *sång* hvarje lärjunge haft den undervisning, som bestämmes genom kongl. cirkuläret af den 19 juni 1866, utom det att sång- och musikläraren inöfvat signaler på jägarhorn samt undervisat uti orgelspelning och instrumentalmusik för ett kapell bland skolungdomen, som haft sina öfningar på onsdags och lördags eftermiddagar;

4:o att uti *gymnastik*, i öfverensstämmelse med kongl. cirkulären af den 9 januari 1863*)

*) Sedan detta kongl. cirkulär föreskrifvit, att «hvarje termin, innan gymnastiköfningarne begynnas, mönstring af läkare bör med lärjungarne anställas i ändamål att utröna, huruvida flere eller färre bland dem må antingen helt och hållet eller till någon del från dessa öfningar befrias», hafva sådana mönstringar i rektors och gymnastiklärarens närvaro blifvit verkställda af provincialläkaren herr doktor C. F. Kjellberg, som genom afgifna särskilda utlåtanden bestämt, att för höstterminen 7 och för vårterminen 13 lärjungar borde helt och hållet, samt för höstterminen 28 och för vårterminen 33 lärjungar från mera ansträngande rörelser befrias.

och den 19 juni 1866*), hvarje lärjunge under den ljusare och blidare årstiden haft en half timmes öfning hvarje dag, utom föreskrifna militärofningar (med undantag endast af sabelhuggning, som *ej* kunnat åstadkommas,) på onsdags och lördags eftermiddagar för de 3 högre klasserna;

5:o att uti *teckning*, som numera, enligt nya undervisningsplanen, i de 4 lägre klasserna ingår såsom ett gemensamt läroämne på de för veckan bestämde lärotimmarne, *seriskild* och *obligatorisk* undervisning i linearritning på de likaledes i undervisningsplanen bestämde 2:ne timmarne i veckan meddelats åt de 3 högre klassernas lärjungar på reallinien, utom den *valfria* och på anlag beroende frihandsteckningen för samtliga lärjungar på onsdags och lördags eftermiddagar, — allt i öfverensstämmelse med förenämnda nådiga cirkulär af den 19 juni 1866.

B) Lärarne.

1) Klassföreståndare under båda terminerna:

Lektor Svedborg för klassen 7 A.

d:o Bergman för d:o 7 B.

d:o Rådberg för d:o 6 A.

d:o Sandberg och (höstterminen) vik. adj. Edman, (vårterminen) adj. Kjellberg för klassen 6 B.

Adjunkt Piscator och adj. Ericsson för klass. 5 A.

d:o Lindblad och adj. Sahlén för d:o 5 B (vårterminen vik. adj. Bergman i stället för Lindblad.)

d:o Wersander och adj. Tengblad för klass. 4.

d:o von Sydow för klass. 3.

d:o Kylander för d:o 2.

vik. adj. Hackwitz (hösttermin.), och adj. Neuman (vårtermin.) för klass. 1.

2) *Förändringar*. Af de beviljade 3 nya lärareplatserna äro de 2:ne adjunkturerna tillsatte, och dertill i sistlidne december månad utnämnde: K. F. Kjellberg och C. J. Neuman; ansökningstiden till den nya lektionen uti främmande lefvande språk tilländagick den 1 nästlidne april, då 11 sökande sig dertill anmält. — Sedan rektor med förra kalenderåret afsagt sig den befattning, som han under hela sin rektorstid innehaft såsom föreståndare för skolans bibliothek, har h. herr eforus till bibliothekarie utnämnt adjunkten C. A. von Sydow.

I och för idkande vid akademien af theologiska studier har adjunkten Lindblad under hela vårterminen, och för beredelse till disputation för filosofiska graden har adjunkten Sahlén från och med den 18 mars till och med den 22 april åtnjutit tjänstledighet, då, såsom ofvan blifvit anfördt, studenten G. T. Bergman haft h. herr efori förordnande att tjänstgöra för den förre och telegrafassistenten E. Göranson för den sednare. — Under adjunkten Kjellbergs sjukdom har telegrafassistenten P. G. Bergin, äfven enligt vederbörligt förordnande, bestridt hans undervisningsskyldighet. — Vid kortare sjukdomsfall och förhinder för andre lärare hafva studenterna L. Lindedahl och J. M. Stenberg lemnat biträde, så att undervisningen kunnat upprätthållas.

C) Lärjungarne.

1) Inskrifne, höstterminen: 47 lärjungar, af hvilka 6 från folkskolan, 8 från annat läroverk, och 33, som endast åtnjutit enskild undervisning.

*) Enligt nådigt bref af ofvannämnde dag och h. herr efori cirkulär den 17 oktober 1866 har serskild redogörelse rörande gymnastiken för kalenderåret 1866 blifvit den 10 januari 1867 afgifven. Enligt nytt nådigt bref den 25 oktober 1867 och h. herr efori cirkulär den 13 nästföljande november har den 26 i samma månad dylik redogörelse lemnats för vårterminen 1867; skolande hädanefter för hvarje läsår (och icke — såsom förut — kalenderår) enahanda redogörelse, innehållande de närmare uppgifter, som förut meddeladt formulär föreskrifver, till h. herr eforus inom juli månads utgång insändas.

- vårterminen: 12 lärjungar, af hvilka en från annat läroverk, och 11 från enskild undervisning.
- 2) Afgångne, höstterminen: 24 lärjungar, hvaraf 4 tagit afgangsexamen den 10 december, 8 till annat läroverk och 12 till näringarne.
vårterminen: 5 lärjungar, hvaraf 2 till annat läroverk och 3 till näringarne. Dessutom äro 12 lärjungar (8 på klassiska och 4 på reala linien) anmälde till *muntliga* afgangsexamen, sedan godkända *skriftliga* prof blifvit aflagda den 24, 25, 27 och 28 nästlidne april.
- 3) Uti 7:de klassen hafva under vårterminen 3 lärjungar på den klassiska linien *valfritt* läst det hebreiska och 3 lärjungar det engelska samt 12 lärjungar både det hebreiska och engelska språket.
- 4) Skolafgift, a) till läroverkets *materiel*,
höstterminen: erlagd af 115 lärjungar; derifrån befriade 161.
vårterminen: d:o af 118 d:o; d:o 159.
b) till läroverkets *byggnadsfond*,
höstterminen: erlagd af 154 lärjungar; derifrån befriade 122.
vårterminen: d:o af 154 d:o; d:o 123.
(I enlighet med föreskriften uti kongl. cirkuläret af den 11 december 1863 hafva, för att jemte rektor förvalta byggnadsfonden, fortfarande såsom delegerade varit utsedde, från läroverket: herr lektor K. F. Rådberg, samt från stadens kommunalstyrelse: herrar doktor K. F. Danielius och rådman A. J. Landström. Revision har verkställts å konsistori vägnar: af herr kyrkoherde D. R. Warholm, och å stadens vägnar: af herr O. W. Söllscher.)
- 5) Öfvergång till olika linier: höstterminen, 2 lärjungar från klassiska till reala linien och 2 från reala till klassiska;
vårterminen, 6 lärjungar från klassiska till reala linien.
Lärjungar, som vårterminen läsa *klassiska språk*, äro: i 3:dje klassen 25, i 4:de klass. 22, i 5:te klass. 39, i 6:te klass. 31 och i 7:de klassen 19; summa 136.
(2 lärjungar i klass. 7 B, 1 lärjunge i klass. 5 A och 3 lärjungar i klass. 5 B, som läsa latin, hafva, enligt ansökan på sätt kongl. kungörelsen den 12 maj 1865 bestämmer, varit befriade från grekiska.)
- 6) Antal under läsåret:

	Höstterminen			Vårterminen		
	Klass. lin.	Reala lin.	Summa	Klass. lin.	Reala lin.	Summa
1:a klassen			25			31
2:a ”			35			38
3:dje ”	24	13	37	25	13	38
4:de ”	21	18	39	22	17	39
5:te klass. nedra afdelning . . .	24	11	35	19	14	33
d:o öfra d:o	21	12	33	20	10	30
6:te klass. nedra d:o	21	3	24	19	6	25
d:o öfra d:o	12	4	16	12	4	16
7:de klass. nedra d:o	12	4	16	11	4	15
d:o öfra d:o	10	6	16	8	4	12
Summa	145	71	276	136	72	277

I afseende på härkomst äro af vårterminens lärjungar: adelssöner 17, ofrälse militärens söner 14, prestsöner 20, civile embetsmäns söner 18, ståndspersoners söner 41, borgares och andre näringsidkares söner 72, hemmansegares söner 46, söner af hemmansbrukare, torpare och arbetare m. fl. 49; summa 277.

Under vårterminen hafva 14 lärjungar af lektor Sandberg blifvit beredde till sin första nattvardsgång.

De denna rubrik tillhörande tabellariska uppgifter, i öfverensstämmelse med föreskrifvet formulär, hvilka icke kunna blifva fullständiga förr än flyttningen är beständ, skola efter vårterminens examen, då detta skett, till kongl. ecklesiastik-departementet öfversändas.

Då det, enligt nådiga cirkuläret af den 12 maj 1865 angående undervisningen vid elementarläroverken, åligger rektorerna att "i de vid hvarje läsårs slut utkommande programmer serskildt upplysa, i hvilken klass, nedifrån räknadt, hemlexor först förekommit, samt vidare för denna och hvar och en af de påföljande klasserna uppgifva, i huru många läroämnen hemlexor i allmänhet blifvit för hvarje dag lärjungarne föresatta, äfvensom huru lång tid om dagen hemarbetena kunnat i allmänhet anses upptaga för lärjungar af medelmåttiga anlag"; får jag upprepa de 2 föregående årens uppgift, nemligen att, med åttlydnad af föreskriften i läroverksstadgans 118 §, för 1:a klassen hemlexor, då sådana gifvits, varit så obetydliga att de ej kunna räknas, samt för 2:a klassen begagnats så sparsamt och till så ringa omfång, att deras öfverläsning kunnat medhinnas på mindre än 1 timme om dagen. Från och med 3:dje klassen hafva de förelagde hemlexorne, som alltid och i alla ämnen blifvit förut genomgångne och förklarade i skolan, successivt ökats, utan att det dock (såvida ej de serskilda lässkemerna skulle upptagas) är möjligt att ens i *allmänhet* uppgifva, i huru många läroämnen de blifvit för hvarje dag lärjungarne förelagde, emedan dessa varit olika fördelade på olika dagar i veckan, i följd deraf att läsordningarne, oaktadt bästa beräkning och bemödande, ej kunnat uppgöras, med mindre än att, åtminstone för någon klass, svårare, stundom flere och stundom färre, ämnen hopade sig på den ena eller andra dagen i veckan. Emellertid har vid sådant förhållande hemarbetet modererats, så att det, med antagande af medelmåttiga anlag hos lärjungarne, ansetts kunna utan svårighet medhinnas för klass. 3 på 1½, för klass. 4 på högst 2, för klass. 5 på 2 à 3 samt för klass. 6 och 7 på högst 4 timmar hvarje dag, deruti för de högre klasserna inberäknad nödig tid för skriföfningarne. Faran för öfveranstängning bör ock numera vara förebyggd genom det nya stadgandet i nämnde kongl. cirkulär, som bestämmer, "att i hvarje klass skall finnas en anteckningsbok, i hvilken hvarje lärare för dagen inskrifver, hvilka arbeten han föresatt lärjungarne att fullgöra i hemmet", hvarigenom den bästa öfversigt lemnas öfver hemarbetet, så att rektor och klassföreståndare, enligt föreskriften i läroverksstadgans 100 §, kunna tillse, "att icke i något ämne hemlexor åläggas lärjunge till ett mått, som kan betaga honom nödig hvila och förströelse, eller hindra förberedelse i andra läroämnen".

D) Skollokalen.

Sedan de af herr arkitekten P. U. Stenhammar uppgjorde ritningar blifvit af Kongl. Maj:t gillade, och herr byggmästaren J. Dæhn, vid hållen entreprenadauktion, stannat för det lägsta anbudet af 96,400 r:dr rmt, är den nya skolhusbyggnaden redan under arbete och skall vara färdig den 1 augusti nästa år; hvarigenom den länge och med skäl öfverklagade bristen af tillräckligt utrymme snart blifver afhjelpat. Såsom i förra årsberättelsen meddelades, kommer det gamla skolhuset att bibehållas, för att der inrymma: 1:a och 2:a klassernas lektionsrum, ritstal,

museum, bibliotek och bostad för vaktmästaren; med anledning hvaraf och för att komma i närmaste grannskap — äfven af det skäl att ny gymnastik skall byggas på gamla skoltomten — det nya skolhuset uppföres mera i öster än den primitiva ritningen upptog.

E) Undervisningsmaterielen.

- 1) *Skolbibliotheket* har blifvit förökadt genom de inköp, som kassans tillgångar medgifvit, och hvaribland specificeras: Keil und Dielitzsch, das alte Testament (10 häften, som kostat 70 r:dr 85 öre); Meyer, Kommentar über das neue Testament (12 band, som kostat 66,30); dessutom alla i förra årsberättelsen upptagna tidskrifter, jemte fortsättning af planschverk m. m.

Följande skänker hafva blifvit emottagne:

- a) af Hans Maj: Konungen: Professor R. Keyzers "Efterladte Skrifter".
 b) från Kongl. ecklesiastikdepartementet: (sammansräknadt i 2:ne remisser) 20 st. Norska och 34 st. Danska skolprogrammer.
 c) från Konsistorii-expeditionen i Skara: Årsberättelser från Svenska läroverken för läsåret 1866—1867; R. Dybeck, Sveriges Runurkunder; J. E. Rietz, Ordbok öfver Svenska allmogespråket, häft. I—V; J. W. Beckman, Försök till Svensk Psalmhistoria, häft. I—VI; P. A. Siljeström, Inledning till Skolarkitekturen, med planscher; N. H. Qviding, Svenskt allmänt författningsregister från år 1522 till och med 1862; Öfversigt af de förnämsta åtgärder inom förvaltningens alla grenar ifrån 1809 till och med 1838; J. Mankell, Uppgifter rörande Svenska krigsmakten m. m.; A. Cronholm, Sveriges historia under Gustaf II Adolfs regering, 4:de delen; A. J. Arvidsson, Anders Schönbergs historiska bref om det Svenska regeringssättet i äldre och nyare tider; J. E. Rydqvist, Svenska språkets lagar, band. I—III (i 5 häften); P. Möller, Ordbok öfver Halländska landskapsmälet; A. Frigell, C. Julius Cæsar, vol. I—III; Statistiska centralbyråns underdåniga berättelse för år 1865 a) Befolkningsstatistik; Hög. Presteståndets protokoll vid lagtima riksdagen i Stockholm åren 1865 & 1866, 5 band jemte register.
 d) från Kongl. statistiska centralbyrån: 24 häften Kongl. Maj:ts befallningshafvandes femårsberättelser 1861—1865; Hushållningssällskapens berättelser för året 1865.
 e) För skänker af enskilde personer har redovisning lemnats i Wenersborgs tidning.
- 2) *Instrumenter och apparater i fysik*: en hydraulisk press, en hydraulisk rotationsapparat, ett lokomotiv och en ångmaskinsmodell (af papp), hvilka i förra årsberättelsen omnämndes såsom reqvirerade, hafva ankommit.
- 3) *Naturalhistoriska* och 4) *andra samlingar* hafva blifvit förökade genom fortfarande skänker, som successivt omnämns i stadens tidning. Serskildt upprepas, att Kongl. Svenska akademien skänkt dess minnespenning i silfver öfver Samuel Odman.
- För *musikskolan* hafva inköpts: Quintetter i 5 band af Beethoven, Mozart, Romberg, Mayseder, Maurer och Weber; Quartetter af Romberg, Spohr, Hänsel, Maurer och Krommer; Trior af Beethoven, Mozart, Viotti, Romberg, Kreutzer och Möller; Duos af Viotti, Krommer och Du Puy.
- För *fäktskolan* har inköp skett af 24 st. floretter.
- 5) *Ritksolan*, som fortfarande haft serskildt rum, har blifvit förökad med: ett nytt exemplar af Hardings ritkurs och 2:ne nya d:o af Hetsch' Grundtræk af Tegnekunsten; hvartill alla planscherna blifvit uppfodrade på papp.

Den för nästförflutna kalenderår afgifna

redogörelse öfver läroverkets kassor och fonder

visar följande förhållande:

Debet.						
Balans från den 31 dec. 1866.	Kontant behållning.	Utlånade kapitaler.	Fordringar.	Summa.		R.mt.
<i>Tillgångar:</i>						
Egna kassan	—	66,67	0,45	67,12		
Materiefonden	941,42	—	764,81	1,726,23		
Byggnadsfonden	—	4,378,43	—	4,378,43		
Premii- och fattigkassan	49,42	—	—	49,42		
Stipendiifonderna	—	2,227,44	72,59	2,300,03		
Bibliothekskassan	147,23	3,672,78	—	3,820,01		
	S:a 1,138,07	10,345,32	837,85			12,321,24

<i>Inkomster:</i>						
Egna kassan				464,44		
Materiefonden				1,048,50		
Byggnadsfonden				1,794,41		
Premii- och fattigkassan				261,00		
Stipendiifonderna				131,60		
Lärarnes aflöningsmedel				25,208,94		
Bibliothekskassan				233,01		29,141,90
Balans den 31 dec. 1867.						
Egna kassans skuld till materiefonden						1,243,71
					Summa	42,706,85

Kredit.						
<i>Utgifter:</i>						
Egna kassan (balanserad skuld: 764,81; årets utgifter: 943,34)				1,708,15		
Materiefonden				649,66		
Premii- och fattigkassan				254,55		
Stipendiifonderna				111,00		
Lärarnes aflöningsmedel				25,208,94		
Bibliothekskassan				186,33		28,118,63
Balans den 31 dec. 1867.						
<i>Tillgångar:</i>						
Egna kassan	—	66,67	0,45	67,12		
Materiefonden	861,36	—	1,243,71	2,105,07		
Byggnadsfonden	—	6,172,84	—	6,172,84		
Premii- och fattigkassan	55,87	—	—	55,87		
Stipendiifonderna	—	2,248,04	72,59	2,320,63		
Bibliothekskassan	173,91	3,692,78	—	3,866,69		
	S:a 1,091,14	12,180,33	1,316,75			14,588,22
					Summa	42,706,85.

F) Examina.

Sedan höstterminen börjat den 24 augusti, avslutades densamma den 19 december genom examen, hvarvid herrar landssekreteraren och riddaren C. O. Almqvist, borgmästaren och riddaren A. W. Russberg, kyrkoherden, theol. kandidaten fil. dokt. D. R. Warholm, landtränsmästaren och riddaren J. A. Zachrison samt förste bataljonsläkaren, doktor K. F. Danelius af h. h. eforus varit anmodade att närvara.

Vårterminen, som började den 17 januari, skall, sedan läsåret fortgått under de i läroverksstadgan föreskrifna 36 läsveckor, avslutas genom examen, hvilken h. h. eforus, efter afgifvet förslag, bestämt till tisdagen den 2 och onsdagen den 3 nästkommande juni, och hvarvid herrar landssekreteraren och riddaren C. O. Almqvist, landskamreraren och riddaren J. M. Ryding, borgmästaren och riddaren A. W. Russberg, kyrkoherden, theol. kandidaten fil. dokt. D. R. Warholm, häradshöfdingen och riddaren G. A. Montén, landtränsmästaren och riddaren J. A. Zachrison, handlanden P. E. Swedberg och brukspatronen J. E. Norström inbjudits, att såsom vittnen komma tillstädes.

I den ordning, som genom anslag i skolhuset skall närmare bestämmas, komma förhören att försiggå *första* dagen kl. 8—12 f. m. (hvarefter blifver examen uti sång och musik), och kl. 3—5 e. m. (hvarefter gymnastik- och militärofningar företagas) samt *andra* dagen kl. 8—11 f. m. (hvarefter flyttning och avslutning sker), — och har jag äran till bevistande häraf vördsamt inbjuda läroverkets inspektor, herr landshöfdingen och kommandören m. m. greve E. Sparre, likasom den här studerande ungdomens föräldrar, anhörige och målsmän, tillika med alla öfriga den allmänna undervisningens gynnare och vänner.

Att närvara vid afgangsexamen har, på sätt 4 § uti Kongl. Maj:ts nådiga stadga af den 11 april 1862 föreskrifver, h. h. eforus anmodat: herr landshöfdingen och kommandören m. m. greve E. Sparre, herr öfversten och chefen för Kongl. Westgötha-Dals regemente, R. S. O. m. m. friherre L. E. Posse, herr landssekreteraren och riddaren C. O. Almqvist samt herr kyrkoherden, theol. kandidaten fil. dokt. D. R. Warholm, hvilka herrar genom rektor skola underrättas om den eller de dagar, som herr statsrådet och chefen för Kongl. ecklesiastikdepartementet kommer att för nämnde examen bestämma.

Sist tillkännagifves, att höstterminens början är utsatt till måndagen den 24 nästkommande augusti.

Sedan förestående berättelse var uppsatt och de första arken redan tryckta, har, på samma gång som de kontanta medlen, officiel underrättelse ingått, att direktionen för Fryxell-Langensköldska stiftelsen, som under flera föregående år lemnat ett bidrag af 50 r:dr rmt, nu ökat detsamma till 150 r:dr, att uti 6 st. stipendier, hvartera å 25 r:dr, af skolkollegium vid innevarande termins slut tilldelas ynglingar, utmärkte genom flit i studier och goda seder. — Då jag aflägger förbindligaste tacksägelse för denna frikostighet af nämnde direktion, vågar jag äfven hos andre, som dertill äro i tillfälle, till välvillig hägkomst i detta afseende rekommendera härvarande läroverk, som har så *högst få* anslag och donationer, för att uppmuntra och understödja skicklige och behöfvande lärjungar.

Wenersborg i maj 1868.

II. Lägre femklassiga elementarläroverket i Borås.

(Berättelsen lemnad af t. f. rektorn, kollega S. P. Wennergren.)

A) Undervisningen.

- 1) *Lästerminernas början och slut*: höstterminen börj. d. 30 aug.; slut. d. 19 dec.
vårterminen börj. d. 15 jan.; slut. d. 2 juni.
- 2) *Dagliga lärotiden*: förlagd på förmiddagarna, kl. 7—9 samt 11—2, utom 1 timme (kl. 4—5) å måndags och torsdags eftermiddagar, hvarjemte kl. 10—11 f. m. öfvats sång och musik samt på eftermiddagarna gymnastik.
- 3) *Begagnade läroböcker*:
I kristendom: katekesen och Norbeck's lärobok i dogmatik;
Biblisk historia: Hübners lärobok;
Kyrkohistoria: Cornelii d:o;
Modersmålet: språklära af Filén, satslära af Svedbom, läsöfningar och litteraturhistoria af Bjursten;
Latinska språkets grammatik: Rabes lärobok;
d:o explikation: Rabes krestomathi, Cornelius Nepos, Julius Cæsar de bello Gallico, Ovidii Metamorphoses sel.;
Grekiska språkets grammatik: Rabes lärobok;
d:o explikation: Xenophons Anabasis;
Tyska språkets grammatik: Lyths lärobok;
d:o explikation: Lyths krestomathi och Schillers Gesch. des 30:jähr. Kriegs;
Engelska språkets grammatik: Oldes uttalslära och Öhrlanders språklära;
d:o explikation: Öhrlanders läsöfningar och W. Irvings Columbus;
Franska språkets grammatik: Oldes lärobok;
d:o explikation: Oldes läsebok;
Mathematik: Zweigbergks lärobok i aritmetik, Euclidis i geometri och Wiemers i algebra;
Naturvetenskap: Arrhenii botanikens första grunder och elementarkurs, samt Sundevalls och Torins läroböcker i zoologi;
Historia och Geografi: Alanders läroböcker i svensk och allmän historia och läsebok i svensk historia, samt Palmblads lärobok i geografi.

Uti dessa läroböcker hafva följande lärokurser blifvit genomgångna:

Första klassen:

- Kristendom: biblisk historia, gamla testamentets; katekesen, 1:sta och 2:dra hufvudstyckena. Bibelspråk och psalmer.
Modersmålet: språklärans första grunder, det viktigaste af formläran, öfningar i rättskrifning och uppläsning af valda stycken.
Tyska: det viktigaste af formläran till och med de regelbundna verberna, 1:sta kursen af läsebokens läsöfningar, de grammatiska begreppen meddelade under jemförelse med modersmålet.
Mathematik: aritmetik, de 4 räknesätten i hela tal, öfning i hufvudräkning, samt med de mera försigkomne sorter och bråk.

Naturvetenskap: fysisk geografi, det allmännaste om verdensdelarne samt Sveriges, Norges och Danmarks fysiska geografi; botanik, det allmännaste af dess första grunder.
 Historia och Geografi: Sveriges, Norges och Danmarks politiska geografi.

Andra klassen:

Kristendom: biblisk historia, nya testamentets; katekesen, slutet af 2:dra samt 3:dje och 4:de hufvudstyckena; psalmverser.
 Modersmålet: formläran och det allmännaste af läran om satsen muntligen och skriftligen, samt läs- och rättskrifningsöfningar.
 Tyska: formläran samt 48 sidor af krestomathien.
 Matematik: aritmetik, de 4 räknesätten i sorter samt vanliga och decimalbråk, hvarjemte en del lärjungar genomgått enkel och sammansatt regula de tri; geometrisk åskådningslära. Hufvudräkning.
 Naturvetenskap: botanik, det allmännaste om roten, stammen, bladet, fröredningsdelarne, frukten samt sexualsystemet; insamling af växter.
 Historia och Geografi: svensk historia, de 7 första tidehvarfven af läroboken, samt muntliga berättelser; geografi, största delen af Europas i sammandrag.

Tredje klassen:

Kristendom: repetition af biblisk historia samt 3:dje, 4:de och 5:te hufvudstyckena af katekesen; psalmverser och läsning af nya testamentet.
 Modersmålet: läran om satsen, hufvudsakligen meddelad genom skriföfningar och satsupplösning; läs- och rättskrifningsöfningar.
 Latin: formlära, explikationsöfningar i läsboken från början till 4:de afdelningen; satsöfningar med vokabelläsning.
 Tyska: formläran och något af syntaxen samt 36 sidor i läseboken; reallinien dessutom af syntaxen till prepositionerna och 12 sidor i läseboken.
 Engelska: uttalsläran med läsöfningar, formläran samt 12 sidor i läseboken.
 Matematik: aritmetik, enkel och sammansatt regula de tri, samt reallinien dessutom intresse- och bolagsräkning; geometri, 1:sta boken.
 Naturvetenskap: botanik, sexualsystemet och det viktigaste från lärobokens början till 2:dra kap.; zoologi, däggdjuren, samt reallinien dessutom foglarne. Insamling af växter.
 Historia och Geografi: svensk historia, de 3 sista tidehvarfven och repetition af de 6 första; geografi, från och med Ryssland till och med Osmaniska riket af Europas politiska geografi.

Fjerde klassen:

Kristendom: repetition af katekesen, psalmverser och läsning af nya testamentet; kyrkohistoria, 1:sta perioden.
 Modersmålet: läran om satsen, utförligare behandlad, ämnesskrifning på lärorummet samt rättskrifningsöfningar. Innanläsning.
 Latin: formläran och det viktigare af syntaxen; Aristides, Pausanias, Cimon, Lysander, Alcibiades, Thrasybulus, Conon, Hamilcar, Hannibal och Cato af Cornelius Nepos; skriföfningar på lärorummet.
 Tyska: syntaxen samt 40 sidor af Schillers Geschichte des 30:järingigen Kriegs (2:dra boken); skriföfningar. Reallinien hem-themata.
 Engelska: repetition af formläran, en del af syntaxen, samt 30 sidor i läseboken.

- Franska: det allmännaste af formläran samt 36 stycken af 1:sta afdelningen i läseboken.
 Matematik: aritmetik, repetition; geometri, 2:dra och 3:dje böckerna; algebra, till och med eqvationer af 1:sta graden; reallinien dessutom aritmetiska öfningar.
 Naturvetenskap: botanik, sexualsystemet samt från lärobokens början till 2:dra kap., jemte växtinsamling; zoologi, till foglarne, samt reallinien dessutom till och med fiskarne.
 Historia och Geografi: svensk historia, repetition af läroboken, jemte något i läseboken; geografi, Asiens, Afrikas och Amerikas politiska geografi.

Femte klassen:

- Kristendom: repetition af katekesen; dogmatik, öfra afdelningen 8 och nedra afdelningen 6 kap.; kyrkohistoria, öfra afdelningen repetition af det förut lästa, och nedra afdelningen 2:dra perioden. Läsning af nya testamentet.
 Modersmålet: satslära, ämnesskrifning på lärorummet, rättskrifningsöfningar, litteraturhistoria och innanläsning.
 Latin: grammatik, hela läroboken med prosodik och metrik; öfra afdelningen 2 böcker i Julius Cæsar de bello Gallico och styckena Ætates, Lycaon, Phaëton, Pyramus ett Thisbe, Philemon et Baucis samt Orpheus i Ovidii Metam. sel., nedra afdelningen från och med Datames till och med Agesilaus i Cornelius Nepos samt slutet af 1:sta och hela 2:dra boken i Julius Cæsar de bello Gallico. Hem-themata.
 Grekiska: öfra afdelningen, formläran och det väsendtligaste af syntaxen samt slutet af 1:sta och hela 2:dra boken af Xenophons Anabasis; nedra afdelningen, formläran och 8 kap. af 1:sta boken af Xenophons Anabasis.
 Tyska: repetition af språkläran samt 54 sidor af Schillers Geschichte des 30-jährigen Kriegs. Skriföfningar.
 Engelska: nedra afdelningen af reallinien, formlära och syntax, 18 sidor af läseboken och 2 kap. af Irvings Columbus samt skrif- och talöfningar.
 Franska: öfra afdelningen, formlära samt 40 stycken af 1:sta och 33 stycken af 2:dra afdelningen i läseboken; reallinien (nedra afdelningen), 70 stycken af 2:dra afdelningen i läseboken samt skriföfningar på lärorummet.
 Matematik: öfra afdelningen, geometri, repetition af 4 böcker; algebra, 1:sta graden med problem; nedra afdelningen, geometri, 4:de boken samt repetition af de 3 första böckerna; algebra, 1:sta graden med flere obekanta; reallinien dessutom räkneöfningar.
 Naturvetenskap: botanik, klassiska linien, repetition af läroboken till och med 2:dra kap., början af det naturliga systemet; reallinien, hela läroboken, med undantag af läran om kryptogamerna; båda linierna, zoologi, från början af läroboken till insekterna. Insamling af 300 växter.
 Historia och Geografi: svensk historia, repetition af läroboken; allmänna historien, öfra afdelningen, gamla och det vigtigaste af medeltidens historia; nedra afdelningen, gamla historien från början till kejsartiden; geografi, gamla geografin samt repetition af största delen af den nya.

Öfningar: välskrifning, 2 timmar i veckan i 1:sta och 2:dra klasserna; teckning, hufvudsakligen figur- och landskapsritning, 1 timme i 1:sta och 2:dra klass., 2 timmar i 3:dje och 4:de klass. samt realafdelningen i 5:te klass.; gymnastik, fristående och apparelj-gymnastik, marsch- och exercisöfningar 4 timmar i veckan med klass. 1—4, 5 timmar med 5:te klass.; musik och sång, 6 timmar i veckan.

4) *Undervisningens fördelning emellan lärarne* har varit följande:

Höst-terminen:

- Rektor A. G. Hollander har undervisat klass. 3—5 i tyska 10 timmar och klass. 4 och 5 i latin 10 timmar i veckan.
- Kollega S. P. Wennergren klass. 3—5 i kristendom 9 timmar, klass. 3 i latin 10 timmar, klass. 4 och 5 i engelska 6 timmar och klass. 4 i matematik 2 timmar i veckan samt rättat skriftliga uppsatser i 5:te klass.
- Kollega J. Nordvall klass. 3—5 i modersmål 7 timmar, klass. 4 och 5 i latin 11 timmar och klass. 3—5 i naturvetenskap 10 timmar i veckan samt rättat skriftliga uppsatser i 5:te klass.
- Kollega A. Thorin klass. 5 i grekiska 9 timmar och klass. 3—5 i matematik 19 timmar i veckan.
- Kollega J. A. Rosén klass. 2 i modersmål, matematik, naturvetenskap och välskrifning 13 timmar, klass. 3 i modersmål 3 timmar och klass. 3—5 i historia och geografi 12 timmar i veckan samt rättat skriftliga uppsatser i 4:de klass.
- Kollega J. A. Nyberg klass. 2 i kristendom, tyska samt historia och geografi 16 timmar, klass. 3 i engelska 3 timmar samt klass. 4 och 5 i franska 10 timmar i veckan.
- Extra lärare, stud. K. Olson 1:sta klass. i samtliga ämnen 29 timmar i veckan.
- Öfningsläraren löjtnant F. R. Zachrisson i gymnastik 5 timmar i veckan.
- d:o ritläraren C. A. Leverin i teckning 4 timmar i veckan.
- d:o orgelnisten J. F. Ström i musik och sång 6 timmar i veckan.

Vår-terminen:

- t. f. Rektor S. P. Wennergren lika med höstterminen utom 7 timmar i latin i kl. 3.
- Kollega J. Nordvall lika med höstterminen utom 1 timma i modersmålet i klass. 3.
- Kollega A. Thorin lika med höstterminen samt rättat skriftliga uppsatser i 4:de klass.
- Kollega J. A. Rosén lika med höstterminen utom skriftliga uppsatser i 4:de klass.
- Kollega J. A. Nyberg lika med höstterminen.
- t. f. Kollega stud. A. Karlén klass. 3—5 i tyska 10 timmar, klass. 3—5 i latin 17 timmar, klass. 3 i modersmålet 1 timme (reallinien) och klass. 2 i välskrifning 1 timme i veckan.
- Extra lärare stud. K. Olson lika med höstterminen.
- Öfningslärarne lika med höstterminen.

B) Lärarne.

Klassföreståndare hafva varit: för 5:te klass. t. f. rektor Wennergren, för 4:de klass. kollega Nordvall, för 3:dje klass. kollega Thorin, för 2:dra klass. kollega Rosén och kollega Nyberg samt för 1:sta klass. stud. Olson.

C) Lärjungarne.

- 1) Inskrifne: vid höstterminens början 13.
„ vårterminens d:o 2.
- 2) Afgångne: höstterminen 9, deraf 6 till tekniskt eller elementar-läroverk;
vårterminen 2.
- 3) Terminsafgift erlade höstterminen: till undervisningsmaterielen 33, befriade 47; till byggnadsfonden 26; befriade 54;
vårterminen: till undervisningsmaterielen 33, befriade 46; till byggnadsfonden 27, befriade 52.

- 4) Antal närvarande under hela vårterminen: i 1:sta klassen 19, 2:dra klass. 19, 3:dje klass. 15, 4:de klass. 11 och i 5:te klass. 15, summa 79. Af dessa läsa i 3:dje klass. 9, i 4:de klass. 6 och i 5:te klass. 12 klassiska språk.

Beträffande *hemlexor*, hafva sådane, om ock endast i några ämnen, såsom historia, tysk formlära m. m., börjat gifvas i 2:dra klass., samt vidare i 3:dje och 4:de klass. i allmänhet uti der lästa språk och vetenskaper, latin, tyska, kristendom, geometri, naturvetenskap, historia och geografi, hvartill i 5:te klass. komme grekiska och franska samt för reallinien i stället för klassiska språk från och med 3:dje klassen engelska och från och med 4:de klassen franska. För öfverläsning af hemlexorna, hvilkas antal på samma dag i 3:dje klass. stundom varit 4, i 4:de och 5:te klasserna 4—5 och hvilka i skolan förut blifvit genomgångna, torde i allmänhet erfordras i 3:dje och 4:de klass. 2 à 3 timmar och i 5:te klass. 4 timmar dagligen.

D) Skollokalen

har under läsåret icke undergått någon förändring.

E) Undervisningsmaterielen.

Bibliotheket har blifvit tillökadt med några läse- och läroböcker.

F) Examina.

Examen vid höstterminens slut hölls den 19 december, och voro, jemte läroverkets inspektor, herr kyrkoherden A. J. Enander, herrar provinciälläkaren, R. W. O., doktor S. Elmlund, borgmästaren A. Wendt, apothekaren S. Österberg och fabrikören, R. W. O., C. G. Rydin, anmodade att densamma bevista.

Årsexamen kommer att förrättas tisdagen den 2 juni i närvaro af ofvannämnde herrar; och anställas då från kl. 8 f. m. till kl. 1 e. m. offentlig pröfning i språk och vetenskaper, samt vidare å eftermiddagen slutöfning i gymnastik och sång, hvarefter förrättas flyttning med utdelning af stipendier, premier och fattigmedel.

Nästkommande läsårs början är utsatt till fredagen den 28 instundande augusti.

III. Lägre treklassiga elementarläroverket i Alingsås.

(Berättelsen lemnad af vik. rektorn, fil. dokt. M. C. Jungmarker.)

A) Undervisningen.

- 1) Lästerminernas början och slut: höstterminen börj. d. 22 aug.; slut. den 20 dec. vårterminen börj. d. 30 jan.; slut d. 8 juni.
- 2) Dagliga lärotiden: fördelad på för- och eftermiddagar.
- 3) Begagnade läroböcker:

I Kristendom: katekesen och valda bibelspråk af Flodman;
 Biblisk historia: Åkerbloms och Eklunds läroböcker;
 Modersmålet: Bjurstens lärobok i svenska språket;
 Latinska språket: Rabes grammatik och läsöfningar; Cornelius Nepos;

Tyska språket: Lyths och Flachs läroböcker;
 Engelska språket: Hammars lärobok och Oldes pronunciationslära;
 Matematik: Zweigbergks och Nyströms läroböcker i aritmetik, Euclides och Bergius i geometri;
 Naturvetenskap: Berlins lärobok, Arrhenii d:o i botanisk terminologi och Torins i zoologi;
 Svensk historia: Alanders läro- och läsebok;
 Geografi: Wings lärobok för 1:sta klassen samt Palmblads för 2:dra och 3:dje.

Uti dessa läroböcker hafva följande lärokurser blifvit genomgångna:

Första klassen:

Kristendom. Katekes: till tredje hufvudstycket; valda bibelspråk och psalmverser.
 Biblisk historia: gamla testamentets efter Åkerblom.
 Modersmålet. Allmän språklära, svenska språkets deklinationer och konjugationer, rättskrifningsregler, efter Bjurstens lärobok; staföfningar, läsöfningar, deribland valda berättelser ur svenska historien, efter Alanders lärobok.
 Tyska. Formläran till och med hjälpverberna med motsvarande läsöfningar.
 Matematik. Aritmetik: de fyra räknesätten i hela tal samt öfning i sorträkning;
 Geometrisk åskådninglära samt någon del af storhetsläran.
 Naturvetenskap. Europas fysiska geografi jemte det allmännaste om verldsdelarne och grundbegreppen af den matematiska geografien, hufvudsakligen efter Winge;
 Berlins lärobok afslutad.
 Historia och Geografi. Historia: första kursen af Alanders lärobok till Drott. Margareta.
 Geografi: Sveriges, Norges och Danmarks politiska, efter Winge.

Andra klassen:

Kristendom. Katekes: från tredje hufvudstycket till slut; bibelkunskap och valda bibelspråk efter Flodman; psalmverser.
 Biblisk historia: nya testamentets efter Åkerblom.
 Modersmålet. Etymologien samt det allmännaste om satsen, interpunktionslära, efter Bjursten; öfningar i rättskrifning efter diktamen; läsöfningar.
 Tyska. Formläran till och med starka konjugationen med motsvarande läsöfningar.
 Matematik. Geometri: andra kursen af Bergius till och med mångsidningar.
 Aritmetik: allmänna och decimalbråk med tilläpning på sorter.
 Naturvetenskap. Fysisk geografi: grunddragen till densamma samt Europas speciella, efter Palmblads lärobok.
 Botanik: terminologi och examinering af omkring 50 växtarter.
 Historia och Geografi. Historia: första kursen fullständigt samt andra d:o till 7:de tidehvarvet, efter Alanders lärobok; valda berättelser ur samme författares läsebok.
 Geografi: Sveriges, Norges och Danmarks, Rysslands (med Polen och Finland) samt Englands politiska efter Palmblad.

Tredje klassen:

Kristendom. Katekes: repetition deraf; bibelkunskap och valda bibelspråk efter Flodman; psalmverser.
 Biblisk historia: nya testamentets efter Eklund.

Modersmålet. Formläran repeterad; sats- och interpunktionslära efter Bjursten; rättskrifning efter diktamen; läsöfningar.

Latin. Grammatik: formläran och det vigtigaste af syntaxen.

Explication: 4 lärjungar fältherrarne Iphicrates, Chabrias, Timotheus, Datames och Epaminondas, 1 lärjunge Rabes läsöfningar. Skriföfningar dels hemma, dels på lärorummet.

Tyska. Grammatik: formläran avslutad och repeterad.

Explication: 20 stycken af Flachs läsbok; reala linien dessutom st. 22—27 af samma läsbok; skriföfningar.

Engelska. Grammatik: uttals- och det vigtigaste af formläran.

Explication: 30 stycken af förberedande öfningar. Skriföfningar.

Mathematik. Arithmetik: enkel och sammansatt regula de tri, intresse, rabatt o. s. v. till och med kedjeräkning, rotutdragning samt equationslära, allt efter lärjungarnes olika ålder och anlag.

Geometri: 1:sta boken af Euclides samt 2:dra kursen af Bergius. Några lärjungar 2:dra boken samt 1 lärjunge 4 böcker af Euclides.

Naturvetenskap. Botanik: växt-terminologi efter Arrhenii mindre lärobok samt examinering af 100 växtarter.

Zoologi: däggdjuren och en del af foglarna efter Torins lärobok.

Historia och Geografi. Historia: Alanders lärobok, valda berättelser ur samme författares läsbok. Geografi: Europas politiska till Italien, efter Palmblad.

4) Undervisningsskyldighetens fördelning mellan lärarna har varit på följande sätt:

t. f. Rektor M. C. Jungmarker, som, på h. h. efori förordnande, under hela läsåret bestridt rektorsbefattningen, har undervisat (24 timmar i veckan) uti kristendom, latin, naturvetenskap i 3:dje klassen, välskrifning i 1:sta klassen samt rättat latinska skriföfningar.

Kollega C. O. N. Dahlgren (28 timmar i veckan) uti matematik, tyska och engelska språken, välskrifning i 3:dje klassen samt rättat tyska och engelska skriföfningar.

vikar. Kollega, stud. J. A. Lenberg (29 timmar i veckan) uti modersmålet, historia och geografi, naturvetenskap i 1:sta och 2:dra klassen, välskrifning i 2:dra klassen samt rättat svenska skriföfningar.

Öfningslärare: orgelnisten E. Ericsson (4 timmar i veckan) i *sång*, med ungdomen fördelad i 2:ne afdelningar.

ingenjören J. Hellström (3 timmar i veckan) i *teckning*, 1 timme med hvarje klass.

skolläraren P. Bladh (6 timmar i veckan) i *gymnastik*, med ungdomen fördelad i 2:ne afdelningar.

B) Lärarne.

Klassföreståndare: t. f. rektor Jungmarker för 3:dje, kollega Dahlgren för 2:dra, v. kollega Lenberg för 1:sta klassen.

Död: rektor M. A. W. Kullberg den 5 december 1867.

C) Lärjungarne.

1) Inskrifne, höstterminen: 9 lärjungar.

vårterminen: 1 lärjunge. (Dessutom hafva 3 lärjungar under vårterminen be-
begagnat erhållen tillåtelse att, utan inskrifning, vara
närvarande vid lärotimmarne.)

- 2) Afgångne, höstterminen: 6 lärjungar, af hvilka 1 till annat läroverk och 5 till näringarne.
 3) Skolafgift till läroverkets *materiel*, höstterminen erlagd af 14 lärjungar; derifrån befriade 33.
 vårterminen d:o af 14 d:o; d:o d:o 34.
 4) d:o till d:o *byggnadsfond*, höstterminen erlagd af 15 d:o; derifrån befriade 32.
 vårterminen d:o af 13 d:o; d:o d:o 35.
 5) Ynglingar, som läsa latin, hafva under höstterminen varit 4.
 under vårterminen d:o 5.
 6) Antal för vårterminen: i 1:sta klassen 17, i 2:dra 13, i 3:dje 18; summa 48.

I afseende på härkomst äro af dessa lärjungar: tjenstemäns söner 12, borgares och andre näringsidkares söner 21, hemmansegares och arbetares söner 13, 2:ne lärjungars härkomst okänd; summa 48.

Hemlexor hafva så beräknats för 3:dje klassen, att lärjungar med vanliga naturanlag derför samt för skriftliga arbeten behöft använda 2:ne timmar dagligen; för andra klassen så, att lärjungarne der behöft 1 timme dagligen.

D) Skollokalen

undergick förliden sommar en större reparation.

E) Undervisningsmaterielen.

Biblioteket har blifvit tillökadt med några läroböcker.

F) Examina.

Examen vid höstterminens slut hölls den 20 december, och voro, jemte läroverkets inspektor herr prosten, fil. d:r A. Nattsén, herrar kammarherren, R. S. O., C. A. Virgin, borgmästaren S. P. Walberg, provincialläkaren doktor G. F. Berggren och rådmannen S. I. Nyman af h. h. eforus anmodade att densamma bevista.

Vårterminen kommer att afslutas genom examen, i närvaro af samma herrar och män, som voro anmodade att öfvervara höstterminens examen, måndagen den 8:de juni kl. 10—1, hvar efter flyttning förrättas jemte utdelning af premii- och fattigmedel. Slutöfning i gymnastik anställes samma dag kl. 4 e. m.

Från IV. Enklassiga pedagogien i Ulricehamn

har ingen berättelse inkommit, fastän påminnelse derom skett genom 2:ne serskilda skrivelser den 9 och 30 nästlidne april.

